

MARKUS EBERHARTER (VARSÓ)

A húszas évek közép európai avantgardjáról

A magyar, cseh és lengyel avantgard programjai szintetikus szemléletének lehetőségei

A tanulmány első részében főként az orosz formalisták és az újabb összehasonlító irodalomtudományi kutatások alapján az „irodalmi térség” fogalmát írja körül. Utána a közép európai avantgard vizsgálatát négy korszakra bontja. Előttörténetként a századforduló irodalmából az avantgardba való átmenetet tárgyalja, s rámutat arra, hogy fiatal írók mindhárom irodalomban már 1914-et megelőzően bírálták a századforduló esztéticizmusát és képtelenségét arra, hogy a „valóságra” hasson és cselekedetekre ösztönözzön. A tanulmány szerzője az avantgard első korszakát az 1914 és 1921/22 közötti időszakra teszi, és fő sajátosságát abban látja, hogy a művészet és az élet, a modern nagyváros és a technika összekapcsolására törekszik. A második szakasz 1922-ben kezdődik és a művészek a jelenkor szintézisét kívánják megteremteni, a teljes valóságot megragadni. Ebben a korszakban létre jönnek az egyes nemzeti irányzatokra jellemző mozgalmak is. A húszas évek második felében azonban már megkezdődik az egyes avantgard csoportosulások felbomlása is. A tanulmány befejező része további kutatásokra buzdít, s elsősorban az avantgard irányzatok poétikájának bemutatását tartja fontosnak.